

Ngày nhận bài: 10/01/2025; Ngày thẩm định: 28/4/2025; Ngày duyệt đăng: 09/5/2025.

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY CHO HỌC VIÊN HỆ NGOÀI NGÀNH CÔNG AN NHÂN DÂN TẠI KHOA CƠ SỞ NGÀNH PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY

Thượng tá, TS NGUYỄN THỊ THU THỦY

Phó trưởng Khoa Cơ sở ngành PCCC, Trường Đại học PCCC

Thiếu tá, ThS NGUYỄN THỊ THU HẰNG - Đại úy, ThS ĐẶNG TUẤN TÚ

Khoa Cơ sở ngành PCCC, Trường Đại học PCCC

**Tác giả liên hệ: Đặng Tuấn Tú (tutdt@daihocpccc.edu.vn)*

Tóm tắt: Bài viết trình bày khái quát về tình hình giảng dạy học viên hệ Đại học ngoài ngành Công an nhân dân (CAND) tại Khoa Cơ sở ngành Phòng cháy chữa cháy (PCCC), Trường Đại học PCCC. Qua đó, bài viết đưa ra những giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần Cơ sở ngành PCCC cho học viên hệ ngoài ngành CAND.

Từ khóa: phòng cháy chữa cháy, cứu nạn, cứu hộ, cơ sở ngành.

Abstract: This article presents an overview of the current instructional situation for non-police students in the Faculty of Fire Protection Engineering Fundamentals, under the University of Fire Prevention and Fighting. It subsequently proposes a set of solutions aimed at enhancing the instructional quality of the courses in fire protection engineering fundamentals for non-Police students.

Keywords: fire, secure, fire protection engineering fundamentals.

1. Phòng cháy chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ (PCCC&CNCH) là một trong những nhiệm vụ quan trọng, góp phần bảo vệ tính mạng, sức khỏe con người, bảo đảm tình hình an ninh trật tự, đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế, xã hội của đất nước.

Để thực hiện những nhiệm vụ của công tác PCCC&CNCH thì ngoài các lực lượng như: lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH, lực lượng PCCC chuyên ngành, lực lượng PCCC cơ sở... thì các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực PCCC cũng đóng vai trò quan trọng. Đây chính là lực lượng trực tiếp tham gia vào quá trình thiết kế, tư vấn, thi công những hệ thống kỹ thuật PCCC&CNCH của công trình, là bộ phận quyết định đến yếu tố đảm bảo an toàn PCCC&CNCH đối với các công trình, các cơ sở.

Chính vì thế, trong những năm qua cùng với sự phát triển của kinh tế, xã hội thì hệ thống các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực PCCC cũng lớn mạnh không ngừng. Theo thống kê của Hiệp hội PCCC&CNCH Việt Nam, hiện tại có khoảng 4000 doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực PCCC&CNCH và càng ngày càng có nhiều doanh nghiệp lớn tham gia vào lĩnh vực này [3].

Cùng với sự phát triển của các doanh nghiệp trong lĩnh vực PCCC&CNH thì một vấn đề đặt ra là cần có đội ngũ nhân sự đáp ứng được những yêu cầu về tư vấn thiết kế giám sát, thi công PCCC. Theo đó để đáp ứng được những yêu cầu đó thì nhân sự phải tốt nghiệp ngành PCCC&CNCH hoặc tốt nghiệp các ngành khác phù hợp và học lớp bồi dưỡng kiến thức PCCC&CNCH. Tuy nhiên, với những nhân sự không

học Đại học ngành PCCC&CNCH và chỉ học các lớp bồi dưỡng kiến thức PCCC&CNCH thì chủ yếu chỉ có chuyên môn tốt một số hạng mục nào đó trong số nhiều hạng mục của công trình liên quan đến công tác PCCC&CNCH. Do vậy, nhân sự tốt nghiệp Đại học ngành PCCC&CNCH tại Trường Đại học PCCC vẫn luôn là lực lượng nòng cốt thực hiện tư vấn thiết kế, giám sát, thi công PCCC và luôn được các doanh nghiệp về PCCC quan tâm ưu tiên tuyển dụng.

Từ đó có thể thấy rằng, hệ đào tạo Đại học ngoài ngành CAND của Trường Đại học PCCC là một hệ đào tạo đóng vai trò quan trọng đối với sự phát triển kinh tế, xã hội. Chính vì thế, hiện tại trên cả nước chỉ có duy nhất Trường Đại học PCCC là trường Đại học thuộc lực lượng vũ trang nhưng được cấp phép đào tạo hệ Đại học ngoài ngành CAND.

Chính thức khai giảng khóa đầu tiên năm học 2008 – 2009 sau khi có Văn bản số 1959/TTg-KG ngày 19/12/2007 của Thủ tướng Chính phủ giao Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy tuyển sinh đào tạo trình độ Đại học đối với các đối tượng ngoài ngành Công an và Quân đội. Đến nay, nhà trường đã và đang đào tạo được 17 khóa học viên chính quy với 871 học viên trong đó có 545 học viên đã tốt nghiệp và 05 khóa Đại học Văn bằng thứ 2 với 415 học viên trong đó đã tốt nghiệp 123 học viên, đang đào tạo 02 khóa hệ Liên thông từ Trung cấp lên Đại học dành cho học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND với 73 học viên, 03 khóa Đại học làm vừa học hệ Đại học ngoài ngành CAND với khoảng 100 học viên [5]. Trong đó, nhiều học viên đã đảm nhận những vị trí chủ chốt trong các doanh nghiệp về PCCC như: giám đốc, chủ trì tư vấn thiết kế, giám sát, chỉ huy thi công....

2. Qua thực tế tìm hiểu và kinh nghiệm đào tạo đã cho thấy vấn đề quan trọng nhất đặt ra của đào tạo hệ Đại học ngoài ngành CAND là làm sao để sau khi tốt nghiệp học viên phải thật sự trở thành chuyên gia trong lĩnh vực PCCC, vừa có kiến thức về các văn bản pháp luật về PCCC vừa có kiến thức sâu rộng về khoa học kỹ thuật PCCC. Muốn vậy ngoài việc giảng dạy tốt các kiến thức chuyên ngành thì cũng cần phải chú

trọng vào khối kiến thức cơ sở ngành PCCC. Do khối kiến thức cơ sở ngành PCCC đặc biệt là kiến thức cơ sở ngành PCCC thuộc các lĩnh vực khoa học kỹ thuật là những lý thuyết cơ bản dùng để xây dựng và giải thích cho các kiến thức ở chuyên ngành. Đến nay, các giảng viên trong Khoa Cơ sở ngành PCCC đã tham gia biên soạn 04 chương trình đào tạo hệ Đại học ngoài ngành CAND bao gồm: hệ Đại học chính quy ngoài ngành CAND, hệ Đại học Văn bằng thứ 2 ngoài ngành CAND, hệ Đại học Liên thông từ Trung cấp lên Đại học ngoài ngành CAND, hệ Đại học Vừa làm vừa học ngoài ngành CAND. Tất cả các chương trình đào tạo trên đều có đầy đủ các học phần thuộc khoa Cơ sở ngành PCCC như: Nhiệt động kỹ thuật và truyền nhiệt trong PCCC, Lý thuyết quá trình cháy, Cơ sở lý hoá quá trình phát triển dập tắt đám cháy, Vẽ kỹ thuật, Cơ kỹ thuật, Điện kỹ thuật.

Chính từ những thực tế đó, cấp ủy, lãnh đạo Khoa Cơ sở ngành PCCC luôn quan tâm, quán triệt và chỉ đạo các giảng viên trong khoa phải luôn chú trọng các nội dung giảng dạy cho hệ Đại học ngoài ngành CAND, luôn tìm tòi những phương pháp, kỹ năng giảng dạy phù hợp với học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND. Qua đó, công tác giảng dạy hệ Đại học ngoài ngành CAND của Khoa đã đáp ứng được yêu cầu đặt ra và đạt được một số chỉ tiêu như: điểm trung bình cộng các học phần cơ sở ngành của các khóa Đại học ngoài ngành CAND trong 5 năm trở lại đều đạt từ 6,5 trở lên trong đó số điểm từ 7 điểm trở lên chiếm 52,4%, số điểm từ 5 – 7 điểm chiếm 42,6%, tỉ lệ học sinh trượt môn phải học lại, thi lại chiếm dưới 10% [2]. Hoạt động khảo sát ý kiến phản hồi của học viên Đại học ngoài ngành CAND về chất lượng giảng dạy cũng đã cho thấy đa số các lớp Đại học ngoài ngành CAND đều đánh giá cao chất lượng giảng dạy của giảng viên trong Khoa với số điểm từ 3,5 – 4 (điểm tối đa 4) đạt mức rất tốt trong phiếu khảo sát. Các ý kiến phản hồi của học viên đa số là các ý kiến đánh giá cao chất lượng giảng dạy của đội ngũ giáo viên trong Khoa, chỉ một số ít các ý kiến về nội dung các môn học còn phức tạp, khó tiếp thu. [4]

Bên cạnh những thành tích đó thì công tác giảng dạy các học phần cơ sở ngành PCCC cho hệ Đại học ngoài ngành CAND vẫn còn một số hạn chế như sau:

- Nội dung các học phần còn khô khan, đa số là các kiến thức hàn lâm, chưa có nhiều kiến thức thực tế, liên hệ sâu với các chuyên ngành về PCCC&CNCH.

- Chương trình giảng dạy đang áp dụng theo phương pháp giảng dạy tín chỉ, trong đó đề cao yếu tố tự học, tự nghiên cứu của học viên tuy nhiên học viên chưa có nhiều kỹ năng tự học, giáo viên cũng chưa có đủ các công cụ, kinh nghiệm giảng dạy để giúp học viên tự học có hiệu quả.

- Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy dù đã có nhiều chuyển biến tích cực song vẫn còn hạn chế, phương pháp giảng dạy chủ yếu của giáo viên vẫn là thuyết trình.

- Đa số các giáo viên chưa đi thực tế tại các doanh nghiệp tư vấn thiết kế, giám sát thi công về PCCC nên nội dung bài giảng cho hệ Đại học ngoài ngành CAND còn chưa thật sự phong phú, phù hợp với đặc điểm của học viên hệ này.

- Chưa có hệ thống giáo trình, tài liệu giảng dạy dành riêng cho hệ Đại học ngoài ngành CAND mà sử dụng chung giáo trình tài liệu với hệ trong ngành CAND nên một số nội dung còn chưa phù hợp.

- Nhiều học phần còn mang nặng tính lý thuyết, chưa có nhiều trang thiết bị giảng dạy, thí nghiệm phong phú để trực quan hoá các nội dung giảng dạy như học phần: Nhiệt động kỹ thuật và truyền nhiệt trong PCCC, Lý thuyết quá trình cháy....

- Một số học phần được học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND rất quan tâm khi gắn liền với kiến thức, kỹ năng cần sử dụng trong quá trình làm việc sau này tuy nhiên chưa được đầu tư nhiều về thời lượng giảng dạy cũng như chưa có nhiều các nội dung thực tế như: Vẽ kỹ thuật, Điện kỹ thuật....

- Chất lượng đầu vào của học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND một số năm gần đây chưa thật sự cao, nhiều học viên chưa xác định được mục tiêu học tập nên cũng gây khó khăn khi giảng dạy các học phần cơ sở ngành PCCC với nhiều kiến thức

hàn lâm, khó đòi hỏi sự tập trung cao và ý thức tự học tốt của học viên.

3. Trong thời gian tới, khi Luật PCCC&CNCH mới được đưa vào áp dụng thì xu hướng xã hội hóa công tác PCCC&CNCH ngày càng mạnh mẽ. Lượng học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND của Trường Đại học PCCC ngày một tăng, năm học 2024 – 2025, nhà trường đã tuyển sinh trên 300 học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND chính quy tăng vọt so với các năm trước. Đặc biệt hệ Đại học Văn bằng thứ 2 và hệ liên thông từ Trung cấp lên Đại học cũng ngày một được các doanh nghiệp quan tâm cử cán bộ nhân viên đi học.

Để đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội về nhu cầu nhân sự ngành PCCC&CNCH trình độ Đại học ngoài ngành CAND thì yêu cầu đặt ra là càng phải nâng cao hơn nữa chất lượng giảng dạy, đào tạo của nhà trường, trong đó việc nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần Cơ sở ngành PCCC là một trong những nội dung quan trọng cần luôn được quan tâm, chú trọng. Để thực hiện tốt việc trên cần sớm thực hiện những giải pháp như sau:

Một là: cấp ủy, lãnh đạo nhà trường cũng như cấp ủy, lãnh đạo Khoa Cơ sở ngành PCCC cần quan tâm sâu sắc hơn nữa đến việc tổ chức giảng dạy các học phần cho hệ Đại học ngoài ngành CAND thuộc Khoa Cơ sở ngành PCCC. Quán triệt các giảng viên trong Khoa phải thường xuyên cập nhật kiến thức, nâng cao chất lượng bài giảng nhất là đối với các học phần trực tiếp phục vụ kỹ năng nghề của học viên hệ ngoài ngành CAND như: Vẽ thuật, Điện kỹ thuật....

Các giảng viên tham gia giảng dạy hệ Đại học ngoài ngành CAND thuộc Khoa Cơ sở ngành PCCC cần thường xuyên thực tế, tìm hiểu về những nội dung, công việc của công tác PCCC&CNCH mà các doanh nghiệp hiện đang triển khai. Từ đó có thêm hiểu biết, kiến thức liên quan đến chuyên môn giảng dạy, nâng cao chất lượng bài giảng, lồng ghép, liên hệ được các kiến thức thực tế vào các học phần Cơ sở ngành PCCC.

Khi biên soạn chương trình đào tạo, đề cương chi tiết học phần các giảng viên trong Khoa Cơ sở

ngành PCCC cần tăng thêm thời lượng cho các học phần cần thực tế, thí nghiệm, bổ sung nhiều nội dung liên quan đến kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp mà học viên cần sử dụng sau khi ra trường. Ví dụ như: với học phần Nhiệt động kỹ thuật và truyền nhiệt trong PCCC cần bổ sung các nội dung về thử nghiệm khả năng ngăn cháy, cách nhiệt của cấu kiện xây dựng về tăng cường truyền nhiệt, cách nhiệt... về một số mô hình tính toán trao đổi nhiệt của đám cháy xảy ra trong phòng...; với học phần Lý thuyết quá trình cháy hay Cơ sở Lý hoá quá trình phát triển dập tắt đám cháy cần bổ sung các nội dung về tính không cháy, tính bắt cháy, sinh khói, tính độc của vật liệu khi cháy, các nội dung về các hiện tượng nguy hiểm với lực lượng chữa cháy và CNCH có thể xảy ra với đám cháy trong phòng...; với học phần Điện kỹ thuật cần bổ sung các nội dung về nguyên lý thi công, đấu nối các khí cụ, thiết bị điện trong mạng điện sinh hoạt, công nghiệp; với các học phần Vẽ kỹ thuật, Cơ kỹ thuật cần đề cập thêm các nội dung về tính toán chịu tải của các cấu kiện trong điều kiện cháy, về mức độ an toàn của cấu kiện xây dựng sau khi xảy ra cháy...

Hai là: Cần tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy và quản lý học viên hệ ngoài ngành CAND khi tham gia học các học phần thuộc Khoa Cơ sở ngành. Các giảng viên cần tăng cường tạo ra các học liệu số để trình bày, minh hoạ kiến thức một cách trực quan sinh động hơn, đồng thời đây cũng là tài liệu giúp học viên dễ tiếp cận trong quá trình tự học, tự nghiên cứu. Cần có thêm các công cụ quản lý việc học tập trên lớp và giờ tự học của học viên. Trong đó tích hợp các công cụ đánh giá tiến trình học tập của học viên. Từ đó nâng cao ý thức, nề nếp tự giác học tập của học viên, nâng cao chất lượng giảng dạy của Khoa Cơ sở ngành PCCC.

Ba là: Lãnh đạo, giảng viên Khoa Cơ sở ngành PCCC cũng cần tham gia hỗ trợ công tác tuyển sinh hệ ngoài ngành CAND của nhà trường, nhằm giúp bộ phận tư vấn tuyển sinh vừa tuyển được đủ số chỉ tiêu hệ Đại học ngoài ngành CAND vừa đảm bảo được chất lượng đầu vào là những học viên khá, giỏi, có tìm hiểu về nghề PCCC&CNCH và thể mạnh về các

môn học khoa học tự nhiên và xác định rõ mục tiêu học tập, yêu nghề.

Bốn là: Khoa Cơ sở ngành PCCC cũng cần phối hợp chặt chẽ với Phòng Quản lý học viên, các đơn vị quản lý giáo dục, và đặc biệt Đoàn Thanh niên nhà trường để thường xuyên nắm bắt tâm tư nguyện vọng của học viên ngoài ngành CAND về vấn đề học tập, hay các ý kiến phản hồi về chất lượng giảng dạy. Từ đó, có những điều chỉnh trong công tác giảng dạy để phù hợp với từng lớp, từng khóa Đại học ngoài ngành CAND. Các giảng viên đặc biệt là giảng viên trẻ cũng cần tích cực tham gia các hoạt động phong trào cùng học viên Đại học ngoài ngành CAND, nhất là các phong trào, hoạt động liên quan đến học tập của học viên như: Đồng hành mùa thi, nghiên cứu khoa học, viết chuyên đề.... Ngoài ra, Khoa Cơ sở ngành PCCC cần phối hợp với các đơn vị chức năng trong và ngoài trường để tăng cường tổ chức các buổi tọa đàm giữa doanh nghiệp, học viên hệ ngoài ngành CAND. Thông qua các buổi tọa đàm khi nghe các doanh nghiệp chia sẻ học viên sẽ hiểu thêm về đặc thù nghề nghiệp, sẽ hiểu hơn về vai trò và tầm quan trọng của kiến thức Cơ sở ngành PCCC, từ đó tăng thêm ý thức, tinh thần học tập của học viên.

4. Trên đây là những nội dung phân tích về vai trò, thực trạng và những giải pháp nhằm đảm bảo chất lượng của việc tổ chức giảng dạy những học phần Cơ sở ngành PCCC cho học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND thuộc Trường Đại học PCCC. Khi có những học viên hệ Đại học ngoài ngành CAND tốt nghiệp với trình độ chuyên môn kiến thức tốt, sẽ giúp có những doanh nghiệp lớn mạnh về PCCC, từ đó sẽ có những công trình có chất lượng các hạng mục về PCCC&CNCH tốt hơn, góp phần nâng cao hiệu quả của công tác PCCC&CNCH cho toàn xã hội. Muốn vậy cần thực hiện một cách đồng bộ và thường xuyên liên tục các giải pháp để nâng cao chất lượng đào tạo khối kiến thức cơ sở ngành PCCC, làm tiền đề để học viên có thể học tập tốt ở khối kiến thức chuyên ngành và trở thành chuyên gia trong lĩnh vực PCCC&CNCH sau khi ra trường. ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phòng Quản lý đào tạo và Bồi dưỡng nâng cao – Trường Đại học PCCC (2024), *Kết quả học tập trình độ Đại học hệ ngoài ngành CAND*, Hà Nội.
2. Nguyễn Thị Thu Hằng, Đặng Tuấn Tú, Lê Thị Hồng Hiệp (2020), *Xây dựng bài giảng điện tử học phần Truyền nhiệt trong PCCC*, Đề tài cấp Cơ sở Trường Đại học PCCC, Hà Nội.
3. Hiệp hội PCCC&CNCH Việt Nam, <https://vfra.org/>, truy cập ngày 31/12/2024.
4. Trường Đại học PCCC (2023), *Báo cáo tổng kết 05 năm hoạt động lấy ý kiến phản hồi về hoạt động giáo dục, đào tạo của Trường Đại học PCCC giai đoạn 2019 – 2023*, Hà Nội
5. Trường Đại học PCCC, *Báo cáo tổng kết công tác các năm học từ 2018 – 2023*, Hà Nội.